

Nyhetsbrev om EU-rätt nummer 5 2015

Innehåll

AVGÖRANDEN I SVENSKA DOMSTOLAR, M.M.	1
Straffrätt	1
Allmänna principer	1
Fri rörlighet	2
EU-DOMSTOLEN	3
Avgöranden rörande Sverige	3
Förslag till avgöranden rörande Sverige	4
Institutionell rätt och allmänna principer	4
Processrätt	5
Skatterätt	7
Konkurrensrätt och statligt stöd	9
Inre marknaden	10
Övriga rättsområden	12
NYA MÅL	17
DET HÄNDER I EU-DOMSTOLEN	17
ÖVRIGT	17

INLEDNING

Hösten står runt hörnet och lurar, men ännu råder i vart fall meteorologisk sommar i större delen av landet. I detta nummer blickar vi bakåt mot den sommar som gick, och rapporterar om vad som hände under tiden fram till den 1 september. Kan romer diskrimineras genom att elmätarna i ett bostadsområde där de dominerar sätts så högt att egen avläsning omöjliggörs, när så inte sker i andra stadsdelar? Hur ska frågan om unionens konkurrensrätt åsidosatts genom en skiljedom hanteras i ett mål om klander och ogiltighet av skiljedomen? Detta, liksom svaret på Högsta domstolens tolkningsfrågor avseende kapitalvinster på näringsbetingade andelar och mycket annat kan du läsa om i detta nummer.

AVGÖRANDEN I SVENSKA DOMSTOLAR, M.M.

Straffrätt

Svea hovrätt har i dom 2015-07-01 i mål B 2550-15 dömt en person för **olovlig införsel** enligt 3 § första stycket lagen (2000:1225) om straff för smuggling och artikel 4.2 Rådets förordning (EG) nr. 338/97 (förordningen) för att underlåta att anmäla 3 920 gram **stenkoraller från Kuba** till tullbehandling i samband med införsel till Sverige. Hovrätten konstaterade att inget av **undantagen** i förordningen för **fossiler** eller **personliga tillhörigheter** var tillämpliga, varför införseln av korallerna var olovlig.

Allmänna principer

Högsta domstolen har dom 2015-06-17 i mål T 5767-13 dels **avslagit** en begäran om att Högsta domstolen skulle inhämta **förhandsavgörande** från EU-domstolen, dels lämnat en talan om **ogiltighet och klander av skiljedom** utan bifall. Målet, som är relativt komplicerat, rörde en skiljedom i en tvist mellan Systembolaget och The Absolut Company AB (tidigare V & S Vin & Sprit Aktiebolag, nedan V & S).

Systembolaget hade hävt avtalet med leverantörer som mutat dess personal, däribland V & S, som inte godtog hävningen. I skiljeförfarande, där V & S yrkade ersättning för skada, påstods bl.a. att hävningen utgjorde ett **missbruk av Systembolagets dominerande ställning. Skiljenämnden ansåg att Systembolaget** enligt avtalsrättsliga regler hade rätt att häva avtalet, men att det, i sin ställning som s.k. superdominant, genom villkoren i samband med **handlat i strid med konkurrensrätten**. Skiljenämnden ålade Systembolaget att betala ersättning. Systembolaget väckte talan om klander och ogiltighet och gjorde bl.a. gällande dels att **skiljenämnden inte var behörig** att pröva dessa konkurrensrättsliga frågor, dels att **avgörandet stred mot konkurrensrätten**. Systembolagets invändning om att skiljenämnden gått utöver sin behörighet kan förenklat sägas vara att frågan huruvida konkurrensrätten åsidosatts inte är förlikningsbar, vilket är en förutsättning för att en fråga ska få avgöras genom privat rättsskipning. Högsta domstolen uttalade, efter att ha hänvisat till bl.a. Eco Swiss-domen, C-126/97, att **en skiljedom som upprätthåller eller påbjuder ett handlande som är oförenligt med rättslaget i princip är ogiltig, när det unionsrättsliga rättslaget på konkurrensrättsens område är klarlagt. När det unionsrättsliga rättslaget är oklart** är däremot enligt Högsta domstolen tveksamt. Vid motsvarande situation där enbart svensk konkurrensrätt tillämpas får situationen lösas så att **skiljedomen är ogiltig bara om skilje-nämndens ställningstaganden inte är rimligt motiverade eller ligger utanför ramen för vad som kan vara en möjlig riktig bedömning** (p. 16 och 21 i HD:s avgörande). Även om Eco Swiss-domen skulle kunna innebära att en sådan lösning tillämpades även när EU:s konkurrensrätt aktualiseras kan det enligt HD råda **tvekan** om detta är tillräckligt ur bl.a. **likabehandlings- och effektivitetssynpunkt**. HD ställer därefter upp två alternativ till hur bl.a. **säkerställandet av den effektiva verkan av unionens konkurrensrätt** kan tillgodoses i ett mål där det ifrågasatts om en skiljedom strider mot denna. Det första, som utifrån de s.k. CILFIT-kriterierna enligt HD får tillgripas bara om saken är uppenbar, är att HD själv prövar om skiljedomen är förenlig med konkurrensrätten. Det andra är att begära förhandsavgörande från EU-domstolen. HD valde att själv pröva de konkurrensrättsliga frågorna, och uttalade att det fick anses vara **uppenbart att skiljenämndens konkurrensrättsliga bedömningar inte står i strid mot de tvingande unionsrättsliga konkurrensreglerna**. Det saknades därför enligt HD anledning att inhämta förhandsavgörande för att ta ställning till Systembolagets ogiltighetsyrkanden.

Kammarrätten i Stockholm har i dom 2015-06-18 i mål 8434-14 fastslagit att frågan huruvida en enskild person ska ha **rätt till parkeringstillstånd för rörelsehindrade personer är en fråga om civila rättigheter enligt artikel 6.1 i Europakonventionen** och att det därmed finns en **rätt till domstolsprövning** av frågan, trots att så inte föreskrivs i det regelverk som gäller på området. Ordföranden var skiljaktig. Rådets rekommendation (98/376/EG) av den 4 juni 1998 om parkeringstillstånd för personer med funktionshinder ligger delvis till grund för den svenska lagstiftningen på området.

Fri rörlighet

Högsta förvaltningsdomstolen har i beslut 2015-07-09 i mål 4078-14 meddelat prövningstillstånd i ett mål rörande beräkningen av garantiperson för en polsk kvinna som tjänat in pension i både Sverige och Polen. Högsta förvaltningsdomstolen anför att den fråga har lett till att Högsta förvaltningsdomstolen meddelat prövningstillstånd

i detta mål om beräkning av svensk garantipension är om **försäkringsperioder som fullgjorts i annat EU-land**, med tillämpning av artikel 47.1d i rådets förordning (EEG) nr 1408/71 ska tilldelas ett **pensionsmässigt värde** som motsvarar det genomsnittliga värdet av de svenska perioderna vid en **pro rata-beräkning enligt artikel 46.2** i samma förordning.

Kammarrätten i Stockholm har i dom 2015-06-17 i mål 7717-14 tillerkänt klaganden yrkat belopp för kostnader för vård i form av **hyperhidrosbehandling av händer och armhålor** erhållen i Danmark år 2013. Målet rörde tillämpningen av Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/24/EU av den 9 mars 2011 om tillämpningen av patienträttigheter vid gränsöverskridande hälso- och sjukvård (**patientrörlighetsdirektivet**) och lagen (2013:513) om ersättning för kostnader till följd av vård i ett annat land inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (**ersättningslagen**). Kortfattat kan den mekanism för beräkning av ersättningens storlek som följer av artikel 7.1, 7.4 och 7.6 i patientrörlighetsdirektivet och 5-7 §§ ersättningslagen innebära att ersättning ska lämnas med faktisk vårdkostnad upp till den nivå som skulle ha gällt om vården givits i Sverige (eller närmare bestämt i det landsting där vården skulle ha utförts). Kammarrätten konstaterade att utredningen i målet avsåg kostnader för hyperhidrosbehandling av enbart händer, vilket innebär att de inte kunde läggas till grund för bedömningen. Det **saknades** alltså **utredning** om vad vården skulle ha kostat i Sverige och därmed underlag för slutsatsen att kostnaden för klagandens vård i Danmark skulle ha varit lägre om den givits i Sverige. Eftersom det som klaganden yrkat inte var oskäligt bifölls överklagandet helt.

Svea hovrätt har i dom 2015-06-22 i mål B 5987-14 avgjort en fråga om **förverkande av spelautomater** som ägdes av ett tjeckiskt företag. Företaget gjorde gällande bl.a. att det haft licens för apparaterna, meddelad i Malta (vilket fick godtas), vilket skulle vara tillräckligt för att bedriva den verksamhet som bedrivits. Hovrätten hänvisade till rättsfallet RÅ 2004 ref. 95 och anförde att det aktuella kravet på tillstånd från svensk myndighet var en tillåten och proportionerlig inskränkning i den fria rörligheten. Företaget gjorde vidare gällande att begreppet "anordna" i 1 § lotterilagen tillämpats olika beroende på om ett utländskt bolag eller om ATG eller Svenska Spel tillhandahållit de spelmaskiner som placerats i en lokal. Hovrätten ansåg **att bolaget inte lagt fram utredning som var tillräckligt objektiv, preciserad och utförlig för att möjliggöra en säker bedömning av om lika fall behandlas olika på den grund som företaget påstått, varför det inte visats att bestämmelserna tillämpades i strid med EU-rättens diskrimineringsförbud.**

EU-DOMSTOLEN

Avgöranden rörande Sverige

Mål C-686/13 gällde tolkning av artiklarna 49 FEUF och 63 FEUF. **Högsta förvaltningsdomstolen** ville ha svar på **om artikel 49 FEUF utgör hinder för en medlemsstats skattelagstiftning enligt vilken kapitalvinster på näringsbetingade andelar inte är skattepliktiga** till inkomstskatt för juridiska personer och kapitalförluster på sådana andelar på motsvarande sätt inte är avdragsgilla, ej heller när dessa kapitalförluster har orsakats av en valutakursförlust. EU-domstolen kom i motiveringen i sin dom 2015-06-10 fram till att det inte går att ur bestämmelser om etableringsfriheten sluta sig till att en medlemsstat är skyldig att

utöva sin beskattningsrätt i syfte att tillåta avdrag för förluster som orsakats av transaktioner vilkas resultat inte skulle ha beskattats om de inneburit vinst. EU-domstolen gav i domen sammanfattningsvis följande svar: Artikel 49 FEUF utgör inte hinder för en medlemsstats skattelagstiftning enligt vilken kapitalvinster på näringsbetingade andelar i princip inte är skattepliktiga till inkomstskatt för juridiska personer och kapitalförluster på sådana andelar på motsvarande sätt inte är avdragsgilla, ej heller när dessa kapitalförluster har orsakats av en valutakursförlust.

Förslag till avgöranden rörande Sverige

Institutionell rätt och allmänna principer

Mål C-52/14 gällde **tolkning av förordning (EG, Euratom) nr 2988/95 om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen**. Tysk domstol ville med nio tolkningsfrågor i första hand ha svar på om artikel 3.1 tredje stycket i förordningen ska tolkas så, att **begreppet "behörig myndighet"** ska förstås som den myndighet som enligt nationell rätt är behörig att tilldela och återkräva belopp som uppburits på ett otillbörligt sätt till skada för unionens finansiella intressen. EU-domstolen gav i dom 2015-06-11 för sådana situationer sammanfattningsvis följande svar:

- 1) Artikel 3.1 tredje stycket i förordningen ska tolkas så, att begreppet **"behörig myndighet"** ska förstås som den myndighet som enligt nationell rätt är behörig att vidta åtgärderna för att utreda och beivra oegentligheter. Denna myndighet kan vara en annan än den som tilldelar och återkräver belopp som uppburits på ett otillbörligt sätt till skada för Europeiska unionens finansiella intressen.
- 2) Artikel 3.1 tredje stycket i förordningen ska tolkas så, att **"den berörda personen"** har underrättats om åtgärder som vidtagits i syfte att utreda och beivra oegentligheter när det mot bakgrund av samtliga relevanta sakomständigheter kan konstateras att personen faktiskt har underrättats om de åtgärder som vidtagits i syfte att utreda och beivra oegentligheterna. När det gäller juridiska personer är detta villkor uppfyllt om en person, vars handlande kan tillskrivas den juridiska personen enligt nationell rätt, faktiskt har underrättats om åtgärden.
- 3) Artikel 3.1 tredje stycket i förordningen ska tolkas så, att en åtgärd måste definiera de transaktioner som misstänks vara behäftade med oegentligheter på ett tillräckligt precist sätt för att den ska kunna kvalificeras som en **"åtgärd ... som har till syfte att utreda eller bedriva oegentligheten"**. Detta krav på precision innebär emellertid inte att det inom ramen för åtgärden måste anges att en påföljd kan komma att åläggas eller att en viss administrativ åtgärd kan komma att vidtas.
- 4) Artikel 3.1 andra stycket i förordningen ska – när det gäller det tidsmässiga samband som ska föreligga mellan oegentligheterna för att de ska anses utgöra en **"upprepad oegentlighet"** tolkas så, att det endast krävs att perioden mellan varje oegentlighet understiger den preskriptionstid som föreskrivs i första stycket i artikel 3.1. Oegentligheter, vilka gäller beräkningen av de kvantiteter socker som tillverkaren lagrat, vilka har begåtts under olika regleringsår samt vilka har medfört att tillverkaren lämnat felaktiga uppgifter om dessa kvantiteter och att det därmed betalats ersättning för lagringskostnader som tillverkaren inte varit berättigad till, utgör i princip en "upprepad oegentlighet".
- 5) Artikel 3.1 andra stycket i förordningen ska tolkas så, att en rad oegentligheter sammantaget kan kvalificeras som en **"kontinuerlig eller upprepad oegentlighet"**, även om den behöriga myndigheten inte har genomfört vederbörliga och djupgående kontroller avseende den berörda personen.

6) Artikel 3.1 fjärde stycket i förordningen nr 2988/95 ska tolkas så, att den **preskriptionstid** som föreskrivs i detta stycke – för det fall det rör sig om en kontinuerlig eller upprepad oegentlighet – löper från den dag då oegentligheten upphörde, oavsett när de nationella myndigheterna fick kännedom om den.

7) Artikel 3.1 i förordningen ska tolkas så, att åtgärder som den behöriga myndigheten vidtar för att utreda eller beivra oegentligheter, och som den berörda personen underrättas om i enlighet med tredje stycket i detta lagrum, **inte avbryter den preskriptionstid** som föreskrivs i fjärde stycket i samma lagrum.

Mål C-183/14 gällde i huvudsak **tolkning av grundläggande EU-rättsliga principer.**

Rumänsk domstol ville i ett mål rörande **mervärdesskatt** på avyttringar av fast egendom ha svar på frågor om rättssäkerhetsprincipen och principen om skydd för berättigade förväntningar utgör hinder för att nationell skattemyndighet vid skattekontroll beslutar att mervärdesskatt borde ha utgått på vissa transaktioner och dessutom beslutar om tilläggsavgifter. EU-domstolen gav i dom 2015-07-09 sammanfattningsvis följande vägledning:

1) **Rättssäkerhetsprincipen och principen om skydd för berättigade förväntningar** utgör inte hinder för att en nationell skattemyndighet efter en skattekontroll beslutar att påföra mervärdesskatt för vissa transaktioner och dessutom beslutar om tilläggsavgifter. Detta gäller under förutsättning att detta beslut bygger på klara och tydliga bestämmelser och att myndighetens praxis inte har varit sådan att den, hos en försiktig och medveten ekonomisk aktör, har kunnat ge upphov till rimliga förväntningar på att skatt inte skulle påföras sådana transaktioner. De tilläggsavgifter som tillämpas i dessa sammanhang ska vara förenliga med **proportionalitetsprincipen.**

2) Direktiv 2006/112/EG utgör **hinder för nationell lagstiftning enligt vilken en beskattningsbar person nekas rätt att dra av den ingående mervärdesskatt** som ska betalas eller har betalats för varor eller tjänster som använts för beskattningsbara transaktioner, samtidigt som denna person däremot är skyldig att betala in den skatt som borde ha tagits ut, enbart av det skälet att vederbörande inte var registrerad till mervärdesskatt vid den tidpunkt då dessa transaktioner genomfördes, och detta gäller så länge den beskattningsbara personen inte har både vederbörligen registrerats till mervärdesskatt och inkommit med en mervärdesskattedeclaration.

Processrätt

De förenade målen C-226/13, C-245/13, C-247/13 och C-578/13 gällde **tolkning av förordning (EG) nr 1393/2007 om delgivning i medlemsstaterna** av rättegångshandlingar och andra handlingar i mål och ärenden av civil eller kommersiell natur. Två tyska domstolar ville ha svar på frågor om artikel 1.1 i förordningen ska tolkas så, att **begreppet ”av civil eller kommersiell natur”** omfattar talan vid domstol om ersättning för intrång i äganderätt, fullgörelse av ursprungliga avtalsskyldigheter som förfallit och skadestånd vid talan som privatpersoner som är innehavare av statsobligationer väckt mot den emitterande staten. EU-domstolen gav i dom 2015-06-11 sammanfattningsvis följande svar: Artikeln ska tolkas så, att talan vid domstol om ersättning för intrång i äganderätten, fullgörelse av de ursprungliga avtalsskyldigheter som förfallit och skadestånd, som privatpersoner som är innehavare av statsobligationer väckt mot den emitterande staten, **omfattas av tillämpningsområdet för förordningen i den mån det inte är uppenbart att dessa åtgärder inte är av civil eller kommersiell natur.**

Mål C-649/13 gällde **tolkning av förordning (EG) nr 1346/2000 om insolvensförfaranden**. Fransk domstol ville veta om artiklarna 3.2 och 27 i förordningen ska tolkas så, att domstolarna i den stat i vilken ett sekundärt insolvensförfarande inletts är behöriga – exklusivt eller alternativt – med domstolarna i den stat i vilken huvudinsolvensförfarandet inletts för att avgöra vilka av gäldenärens tillgångar som omfattas av verkningarna av det sekundära förfarandet. EU-domstolen gav i dom 2015-06-11 sammanfattningsvis följande svar: Artiklarna ska tolkas så, att **domstolarna i den stat i vilken ett sekundärt insolvensförfarande inletts är alternativt behöriga med domstolarna i den stat i vilken huvudinsolvensförfarandet inletts** för att avgöra vilka av gäldenärens tillgångar som omfattas av verkningarna av det sekundära förfarandet. Fastställandet av vilka av gäldenärens tillgångar som omfattas av verkningarna av det sekundära insolvensförfarandet ska ske i enlighet med bestämmelserna i artikel 2 g i förordningen.

Mål C-681/13 gällde i huvudsak **tolkning av förordning (EG) nr 44/2001 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område**. Nederländsk domstol ville veta om den omständigheten att en dom som meddelats av en domstol i en medlemsstat uppenbart strider mot unionsrätten och har meddelats i strid med processuella garantier utgör skäl för att vägra erkännande i en annan medlemsstat. EU-domstolen gav i dom 2015-07-16 sammanfattningsvis följande vägledning:

1) Artikel 34 led 1 i förordningen ska tolkas så, att den omständigheten att **en dom som har meddelats i en medlemsstat strider mot unionsrätten motiverar inte att den domen inte erkänns i en annan medlemsstat** av det skälet att den strider mot grunderna för rättsordningen i sistnämnda stat, då den felaktiga rättstillämpning som åberopats inte utgör ett uppenbart åsidosättande av en rättsregel som anses vara av grundläggande betydelse i unionens rättsordning och således i rättsordningen i den medlemsstat där domen görs gällande eller ett uppenbart åsidosättande av en rättighet som erkänts som grundläggande i nämnda rättsordningar. Så är inte fallet i fråga om en felaktig tillämpning av en bestämmelse såsom artikel 5.3 i direktiv 89/104/EEG om tillnärmningen av medlemsstaternas varumärkeslagar. När domstolen i den stat där domen görs gällande kontrollerar om det föreligger ett uppenbart åsidosättande av grunderna för rättsordningen i den staten, ska den beakta att enskilda måste använda samtliga tillgängliga rättsmedel i ursprungsmedlemsstaten för att på förhand förhindra ett sådant åsidosättande, såvida inte särskilda omständigheter gör det alltför svårt eller omöjligt att använda rättsmedlen i den medlemsstaten.

2) Artikel 14 i direktiv 2004/48/EG är **tillämplig på de kostnader för förfarandet** som parterna har haft i samband med en skadeståndstalan som har väckts i en medlemsstat för att erhålla ersättning till följd av ett beslag som verkställts i en annan medlemsstat – vars syfte var att förhindra ett intrång i en immateriell rättighet – när det inom ramen för denna skadeståndstalan uppkommer en fråga om erkännande av en dom som har meddelats i denna andra medlemsstat och i vilken det fastslås att beslaget var omotiverat.

Mål C-184/14 gällde **tolkning av förordning (EG) nr 4/2009 om domstols behörighet, tillämplig lag, erkännande och verkställighet av domar samt samarbete i fråga om underhållsskyldighet**. Italiensk domstol ville veta hur

artikel 3 c och 3 d i förordningen ska tolkas i en situation då tvist råder om underhållsbidrag till makars gemensamma underåriga barn och då **yrkande framställts i en annan medlemsstat** än den där barnen har sin hemvist, i samband med ett förfarande om hemskillnad mellan föräldrarna. EU-domstolen gav i dom 2015-07-16 sammanfattningsvis följande svar: Artikeln ska tolkas så, att om det vid en domstol i en medlemsstat väcks talan om hemskillnad eller äktenskapsskillnad mellan två makar som är föräldrar till minderåriga barn och det vid en domstol i en annan medlemsstat har väckts talan om föräldraansvar som rör samma barn, så har ett **yrkande om underhållsbidrag till barnen endast samband med talan om föräldraansvar**, i den mening som avses i artikel 3 d i förordningen.

Skatterätt

Mål C-256/14 gällde **tolkning av direktiv 2006/112/EG om ett gemensamt system för mervärdesskatt**. Portugisisk domstol ville veta om artiklar i direktivet ska tolkas så, att **avgifter som betalas in till kommuner av ett bolag som innehar koncession på ett gasdistributionsnät** till följd av användandet av kommunernas mark och som därefter av bolaget **övervältras** på ett annat bolag som saluför gasen och därefter av sistnämnda bolag på slutkonsumenterna, ska ingå i beskattningsunderlaget för mervärdesskatt för den tjänst som tillhandahålls av det förstnämnda bolaget till det sistnämnda. EU-domstolen gav i dom 2015-06-11 sammanfattningsvis följande svar: Artiklarna 9.1, 73, 78 första stycket a och 79 första stycket c i direktivet ska tolkas så, att sådana avgifter som betalas till kommunerna av ett bolag som innehar koncessionen till gasdistributionsnätet till följd av användande av dessa kommuners särskilt reglerade offentliga mark, och som därefter av detta bolag övervältras på ett annat bolag som har hand om saluföringen av gasen, och härefter av sistnämnda bolag på slutkonsumenterna, ska ingå i beskattningsunderlaget för mervärdesskatt för den tjänst som förstnämnda bolag tillhandahåller sistnämnda bolag enligt artikel 73 i direktivet.

Mål C-209/14 gällde **tolkning av direktiv 2006/112/EG om ett gemensamt system för mervärdesskatt**. Slovensk domstol ville i huvudsak ha svar på frågor om artiklarna 2.1, 14 och 24.1 i direktivet ska tolkas så, att ett **tillhandahållande av leasing av fastigheter** utgör leverans av varor eller tillhandahållande av tjänster. EU-domstolen gav i dom 2015-07-02 sammanfattningsvis följande svar:

1) Artiklarna ska tolkas så, att för det fall det i ett leasingavtal avseende en fastighet föreskrivs att äganderätten till fastigheten övergår till leasetagaren vid utgången av avtalstiden eller att leasetagaren förfogar över en väsentlig del av äganderätten till fastigheten, nämligen genom att de ekonomiska risker och fördelar som förknippas med ägandet av fastigheten i allt väsentligt överförs till leasetagaren och att det diskonterade sammanlagda beloppet av betalningarna i princip motsvarar egendomens marknadsvärde, ska en transaktion enligt ett sådant avtal **jämställas med förvärv av anläggningstillgång**.

2) Artikel 90.1 i direktivet ska tolkas så att det **inte är tillåtet för en beskattningsbar person att minska sitt beskattningsunderlag** när vederbörande i praktiken har erhållit samtliga betalningar i utbyte mot den prestation han eller hon har tillhandahållit eller – utan att avtalet har hävts med retroaktiv verkan eller att det har skett en avbeställning – den som mottar prestationen inte längre är skyldig att erlägga det avtalade priset.

3) **Principen om skatteneutralitet** utgör inte hinder för att dels en transaktion avseende fastighetsleasing, dels en överlåtelse av de leasade fastigheterna till en (i

förhållande till leasingavtalet) utomstående person blir föremål för en separat mervärdesskattning. Detta gäller i den mån dessa transaktioner inte kan anses utgöra ett enda tillhandahållande.

Mål C-334/14 gällde **tolkning av rådets sjätte direktiv 77/388/EEG om mervärdesskatt**. Belgisk domstol ville veta om två artiklar i direktivet, som innehåller bestämmelser om **undantag från skatteplikt**, är tillämpliga på **transport**, vilken utförs av en oberoende tredje part **av organ och prover från människor för medicinsk analys eller för behandling till kliniker och laboratorier**. Den belgiska domstolen ville särskilt ha svar på om en sådan verksamhet kan undantas från mervärdesskatteplikt såsom **en med medicinska tjänster närbesläktad verksamhet**. EU-domstolen gav i dom 2015-07-02 sammanfattningsvis följande svar: Artikel 13 A.1 b och c i direktivet ska tolkas så, att dessa bestämmelser **inte är tillämpliga** på transport – vilken utförs av en oberoende tredje part vars tjänster är inkluderade i den ersättning som socialförsäkringen utger – av organ och prover från människor för medicinsk analys eller för medicinsk eller terapeutisk behandling till kliniker och laboratorier. En sådan verksamhet **kan** i synnerhet **inte undantas** från mervärdesskatteplikt såsom en med medicinska tjänster närbesläktad verksamhet, i den mening som avses i artikel 13 A.1 b i sjätte direktivet, när denna oberoende tredje part inte kan kvalificeras som ett "offentligrättsligt organ" eller kan betecknas som ett "sjukhus", "centrum för medicinsk behandling", "centrum för diagnos" eller en annan "i vederbörlig ordning erkänd inrättning av liknande natur", vilka är verksamma under sociala betingelser som är jämförbara med betingelserna för offentligrättsliga organ.

Mål C-331/14 gällde **tolkning av rådets sjätte direktiv 77/388/EEG som gäller mervärdesskatt**. I målet diskuterades fråga avseende en skattskyldig person förvärvat fastigheter, där vissa blev en del av vederbörandes privata tillgångar och andra överfördes till personens företags tillgångar, och på dessa fastigheter uppfört, i egenskap av skattskyldig person, ett köpcentrum som därefter sålts tillsammans med de fastigheter på vilket denna byggnad var uppförd. Slovensk domstol ville ha svar på om **försäljningen av de fastigheter som ingick i den skattskyldiges privata tillgångar ska vara mervärdesskattepliktig**. EU-domstolen konstaterade i dom 2015-07-09 bl.a. att försäljningen av de omtvistade fastigheterna inte hör till vanligt utövande av äganderätt, utan att den i själva verket hör till ägarens ekonomiska verksamhet som företagare. EU-domstolen gav därefter sammanfattningsvis följande svar: Under sådana omständigheter som dem i det nationella målet ska artiklarna 2 led 1 och 4.1 i rådets sjätte direktiv 77/388/EEG tolkas så, att försäljningen av de fastigheter som ingick i den skattskyldiges privata tillgångar ska vara mervärdesskattepliktig, eftersom den skattskyldiga personen vid denna transaktion agerat i denna egenskap.

De förenade målen C-108/14 och C-109/14 gällde huvudsakligen **tolkning av rådets sjätte direktiv 77/388/EEG som gäller mervärdesskatt**. Tysk domstol ville ha svar på frågor om vilka **beräkningsmetoder** som ska användas när den ingående mervärdesskatt som ett holdingbolag betalat vid anskaffningen av kapital avsett för att köpa andelar i sina dotterbolag måste **delas upp mellan holdingbolagets ekonomiska verksamhet och dess icke ekonomiska verksamhet**. EU-domstolen gav i dom 2015-07-16 sammanfattningsvis följande vägledning:
1) Artikel 17.2 och 17.5 i direktivet ska tolkas enligt följande:

- Ett holdingbolags kostnader i samband med förvärv av andelar i sina dotterbolag, i vilkas förvaltning det deltar och som därmed bedriver en ekonomisk verksamhet, ska anses ingå i holdingbolagets allmänna omkostnader och det ska i princip göras **fullständigt avdrag** för den mervärdesskatt som betalats på dessa kostnader, såvida vissa utgående ekonomiska transaktioner inte är undantagna från mervärdesskatteplikt enligt sjätte direktivet. I ett sådant fall kan avdragsrätten endast utövas i enlighet med vad som föreskrivs i artikel 17.5 i samma direktiv.
  - Ett holdingbolags kostnader i samband med förvärv av andelar i sina dotterbolag ska anses endast delvis ingå i holdingbolagets allmänna omkostnader, när holdingbolaget enbart deltar i förvaltningen av vissa av dotterbolagen, medan det inte bedriver någon ekonomisk verksamhet med avseende på andra dotterbolag. Den mervärdesskatt som betalats på dessa kostnader kan endast dras av i **proportion till** de kostnader som ingår i den ekonomiska verksamheten, i enlighet med uppdelningskriterier som bestäms av medlemsstaterna. Medlemsstaterna ska vid utövandet av denna befogenhet beakta syftet med och systematiken i sjätte direktivet och i enlighet härmed föreskriva en beräkningsmetod som på ett objektivt sätt avspeglar vilken del av de ingående utgifterna som verkligen är hänförlig till den ekonomiska verksamheten respektive den icke ekonomiska verksamheten.
- 2) Artikel 4.4 andra stycket i direktivet utgör **hinder mot att en nationell lagstiftning förbehåller möjligheten** att bilda en grupp personer som anses som en enda skattskyldig, såsom denna möjlighet är föreskriven i bestämmelsen, åt enheter som har rättskapacitet och som är underordnade det dominerande bolaget i gruppen, såvida inte dessa båda krav utgör nödvändiga och lämpliga åtgärder för att uppnå målen att förebygga förfaranden och beteenden som innebär missbruk eller att bekämpa skatteflykt och skatteundandragande.
- 3) **Artikel 4.4 i direktivet har inte direkt effekt** som gör att skattskyldiga personer kan åberopa den gentemot sin medlemsstat för det fall att medlemsstatens lagstiftning inte är förenlig med bestämmelsen och inte kan tolkas i överensstämmelse med densamma.

Konkurrensrätt och statligt stöd

Deutsche Bahn AG och sex av dess dotterbolag hade i mål C-583/13 P yrkat att EU-domstolen skulle upphäva den dom som meddelats av tribunalen i de förenade målen T-289/11, T-290/11 och T-521/11. Genom den överklagade domen hade tribunalen ogillat deras talan om ogiltigförklaring av **tre av kommissionen meddelade beslut om att genomföra inspektioner hos Deutsche Bahn AG och alla dess dotterbolag**. EU-domstolen fann i dom 2015-06-18 i den omfattande motiveringen rörande den åberopade tredje grunden att det utgjorde **felaktig rättstillämpning** när tribunalen fann att det var lagenligt att före det första inspektionsbeslutet, som allmän bakgrundsinformation, informera kommissionens tjänstemän om att det förelåg ett klagomål mot ett av dotterbolagen, utan att även ange skälen för detta, trots att den förhandsinformationen uppenbart inte hade något samband med föremålet för det första inspektionsbeslutet. Därmed åsidosattes de garantier som kringgärdar kommissionens befogenheter vid inspektioner. Överklagandet skulle därmed bifallas på den tredje grunden. I domslutet anförde EU-domstolen sammanfattningsvis följande: Tribunalens dom upphävs i den del tribunalen ogillade talan avseende det andra och det tredje inspektionsbeslutet. Kommissionens beslut K(2011) 2365 den 30 mars 2011 och K(2011) 5230 den 14 juli 2011 ogiltigförklaras. Överklagandet ogillas i övrigt.

Mål C-172/14 gällde **tolkning av artikel 101.1 FEUF**. Rumänsk domstol ville ha svar på om artikeln ska tolkas så, att avtal om **uppdelning av kunder som ingåtts mellan privata pensionsfonder** utgör en samverkan som har ett konkurrensbegränsande syfte och om det är relevant hur många personer som avses med avtalen. EU-domstolen gav i dom 2015-07-16 sammanfattningsvis följande svar: Artikeln ska tolkas så, att avtal om uppdelning av kunder, av det slag som ingåtts mellan de privata pensionsfonderna i det nationella målet, utgör en samverkan som har ett konkurrensbegränsande syfte. Antalet personer som omfattas av de avtalen kan inte vara relevant för bedömningen av villkoret om begränsning av konkurrensen på den inre marknaden.

Inre marknaden

Mål C-98/14 gällde **tolkning av FEU, FEUF och direktiv 98/34/EG om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter** och beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster. Ungersk domstol ville med femton tolkningsfrågor i huvudsak veta om ungersk lagstiftning, vilken utan att föreskriva någon anpassningsperiod femdubblar den fasta skatten på spelautomater i spelhallar och genom vilken det dessutom införs en procentuell spelskatt på samma verksamhet, begränsar den fria rörligheten för varor och friheten att tillhandahålla tjänster. EU-domstolen gav i dom 2015-06-11 sammanfattningsvis följande vägledning:

- 1) Nationell lagstiftning vilken utan att föreskriva någon **anpassningsperiod femdubblar den fasta skatten** på spelautomater i spelhallar och genom vilken det dessutom införs en procentuell spelskatt på samma verksamhet, **inskränker friheten att tillhandahålla tjänster**, vilken föreskrivs i artikel 56 FEUF, i den mån den förbjuder, försvårar eller gör det mindre attraktivt att utöva friheten att tillhandahålla tjänster avseende driften av spelautomater i spelhallar.
- 2) Lagstiftning genom vilken drift av spelautomater i andra lokaler än kasinon förbjuds, utan att näringsidkare som driver spelhallar beviljas en **övergångsperiod** eller erbjuds ersättning, inskränker friheten att tillhandahålla tjänster, vilken föreskrivs i artikel 56 FEUF.
- 3) De inskränkningar i friheten att tillhandahålla tjänster som kan följa av sådan nationell lagstiftning kan endast anses motiverade av **tvingande skäl av allmänintresse** om den nationella domstolen, efter att ha gjort en helhetsbedömning av omständigheterna kring antagandet och tillämpningen av denna lagstiftning, konstaterar att
  - lagstiftningen i första hand verkligen syftar till att uppnå målen att skydda konsumenter från spelberoende och att förebygga kriminalitet och bedrägeri kopplat till spel; den omständigheten att en begränsning av hasardspelsverksamheten indirekt påverkar medlemsstatens budget på ett fördelaktigt sätt, genom att öka skatteintäkterna, hindrar inte att denna begränsning i första hand verkligen anses syfta till att uppnå sådana mål,
  - lagstiftningen syftar till att på ett sammanhängande och systematiskt sätt förverkliga dessa mål, och att
  - lagstiftningen uppfyller de krav som följer av unionsrättens allmänna principer, särskilt av principerna om rättssäkerhet och skydd för berättigade förväntningar samt rätten till egendom.
- 4) Artikel 1 punkt 11 i direktiv 98/34/EG, ska tolkas så, att
  - bestämmelser i nationell lagstiftning vilka femdubblar den fasta skatten på drift av spelautomater i spelhallar och genom vilka det dessutom införs en procentuell

spelskatt på samma verksamhet, **inte utgör ”tekniska föreskrifter”**, i den mening som avses i denna bestämmelse, och att

– bestämmelser i nationell lagstiftning vilka förbjuder drift av spelautomater i andra lokaler än kasinon utgör ”tekniska föreskrifter”, i den mening som avses i denna bestämmelse, med avseende på vilka utkasten ska anmälas till kommissionen i enlighet med artikel 8.1 första stycket i detta direktiv.

5) **Artikel 56 FEUF syftar till att ge enskilda rättigheter**, varför en medlemsstats åsidosättande av denna artikel, till exempel genom lagstiftningsarbete, ger enskilda **rätt till ersättning** från denna medlemsstat för skada som de lidit till följd av åsidosättandet, i den mån som överträdelsen är tillräckligt klar och det finns ett direkt orsakssamband mellan åsidosättandet och den skada som de drabbade personerna har lidit, vilket det ankommer på den nationella domstolen att kontrollera.

6) **Artiklarna 8 och 9 i direktiv 98/34**, i dess lydelse enligt direktiv 2006/96, **syftar inte till att ge enskilda rättigheter**, varför en medlemsstats åsidosättande av dessa artiklar enligt unionsrätten **inte ger enskilda rätt till ersättning** från medlemsstaten för skada som de lidit till följd av åsidosättandet.

7) Den omständigheten att nationell lagstiftning rör ett område på vilket medlemsstaterna har **befogenhet**, påverkar inte svaren på de frågor som ställts.

Mål C-593/13 gällde **tolkning av FEUF och direktiv 2006/123/EG om tjänster på den inre marknaden**. Italiensk domstol ville ha svar på om artiklarna 49 FEUF och 56 FEUF samt de principer som anges i direktivet utgör hinder för sådan **lagstiftning i en medlemsstat som föreskriver att certifieringsorgan ska ha sitt säte inom landets territorium**. EU-domstolen gav i dom 2015-06-16 sammanfattningsvis följande svar: Artikel 51 första stycket FEUF ska tolkas så, att det i denna bestämmelse angivna undantaget från etableringsfriheten inte är tillämpligt på den certifieringsverksamhet som bolag som har ställning som certifieringsorgan ägnar sig åt. Artikel 14 i direktiv 2006/123/EG utgör hinder för lagstiftning i en medlemsstat som föreskriver att bolag som har ställning som certifieringsorgan ska ha sitt säte inom landets territorium.

Mål C-9/14 gällde **tolkning av artikel 39 EG (nu artikel 45 FEUF)**. Nederländsk domstol ville ha svar på om artikeln utgör hinder för att **en medlemsstat vägrar** att vid inkomstbeskattning av **en arbetstagare, som saknar hemvist i medlemsstaten** och som har arbetat i medlemsstaten under en del av det aktuella året och sedermera flyttar för att arbeta i ett annat land, **tillerkänna arbetstagaren en skatteförmån som beaktar arbetstagarens personliga förhållanden och familjesituation**. Detta av det skälet att även om arbetstagaren uppbar samtliga eller nästintill samtliga inkomster hänförliga till den aktuella perioden i den medlemsstaten, utgör dessa inkomster inte huvuddelen av dennes beskattningsbara inkomster för hela året. EU-domstolen gav i dom 2015-06-18 sammanfattningsvis följande svar: Artikel 39.2 EG utgör inte hinder för att en medlemsstat vid inkomstbeskattningen av en arbetstagare, som saknar hemvist i medlemsstaten och som har arbetat i den medlemsstaten under en del av året, vägrar att tillerkänna arbetstagaren en skatteförmån som beaktar vederbörandes personliga förhållanden och familjesituation, av det skälet att även om arbetstagaren i nämnda medlemsstat uppbar samtliga eller nästintill samtliga inkomster hänförliga till den aktuella perioden, utgör dessa inkomster inte huvuddelen av arbetstagarens beskattningsbara inkomster för hela det aktuella året. Den omständigheten att

arbetstagaren flyttar till tredjeland för att arbeta och inte till en annan medlemsstat i unionen påverkar inte denna tolkning.

Övriga rättsområden

Mål C-1/14 gällde **tolkning av direktiv 2002/22/EG om samhällsomfattande tjänster och användares rättigheter avseende elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster** samt giltigheten av direktivet med beaktande av likhetsprincipen, såsom den preciseras i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna ("stadgan"). Belgisk domstol ville veta om de **särskilda taxor och det finansieringssystem** som föreskrivs i artikel 9 respektive artikel 13.1 b i direktivet är tillämpliga på mobila kommunikationstjänster och/eller internetabonnemang. EU-domstolen gav i dom 2015-06-11 sammanfattningsvis följande svar: Direktivet ska tolkas så, att de särskilda taxor och det finansieringssystem som föreskrivs i nämnda artiklar är tillämpliga på internetabonnemang som kräver en internetanslutning i en fast anslutningspunkt, men inte på mobila kommunikationstjänster, inbegripet internetabonnemang som tillhandahålls genom mobila kommunikationstjänster. Även om de sistnämnda tjänsterna och abonnemangen – såsom "ytterligare obligatoriska tjänster" i den mening som avses i artikel 32 i direktivet – görs allmänt tillgängliga inom det egna territoriet, kan finansieringen av dem inte säkerställas i nationell rätt genom ett system där särskilda företag deltar.

Mål C-554/13 gällde **tolkning av direktiv 2008/115/EG om gemensamma normer och förfaranden för återvändande av tredjelandsmedborgare som vistas olagligt i medlemsstaterna**. Nederländsk domstol ville ha svar på frågor om artikel 7.4 i direktivet utgör hinder för **nationell praxis** som innebär att det för att en tredjelandsmedborgare som vistas olagligt i en medlemsstat ska anses utgöra en **risk för allmän ordning räcker att han eller hon misstänks för att ha begått en straffbar gärning** som utgör brott enligt nationell rätt eller har dömts för en sådan gärning. EU-domstolen gav i dom 2015-06-11 sammanfattningsvis följande svar:

- 1) Artikel 7.4 utgör hinder för nationell praxis som innebär att det, för att en tredjelandsmedborgare som vistas olagligt i en medlemsstat ska anses utgöra en risk för allmän ordning i den mening som avses i den bestämmelsen, räcker att han eller hon misstänks för att ha begått en straffbar gärning som utgör brott enligt nationell rätt eller har dömts för en sådan gärning.
- 2) Artikel 7.4 ska tolkas så, att det, i ett fall med en tredjelandsmedborgare som vistas olagligt i en medlemsstat och som misstänks för att ha begått en straffbar gärning som utgör brott enligt nationell rätt eller har dömts för en sådan gärning, även finns andra omständigheter som kan vara av relevans för bedömningen av om tredjelandsmedborgaren utgör en risk för allmän ordning i den mening som avses i den bestämmelsen. Vid denna bedömning är likaså alla omständigheter som rör tillförlitligheten hos brottsmisstanken mot tredjelandsmedborgaren relevanta.
- 3) Artikel 7.4 ska tolkas så, att det, för att möjligheten enligt denna bestämmelse att avstå från att bevilja en tidsfrist för frivillig avresa när tredjelandsmedborgaren utgör en risk för allmän ordning ska få utnyttjas, inte krävs att en ny prövning görs av de omständigheter som redan har prövats vid fastställandet av denna risk. En medlemsstats lagstiftning eller beslutspraxis på området måste dock säkerställa att det i det enskilda fallet undersöks om det skulle vara förenligt med tredjelandsmedborgarens grundläggande rättigheter att inte bevilja någon sådan tidsfrist.

Mål C-373/13 gällde **tolkning av det s.k. skyddsgrundsdirektivet 2004/83/EG** om miniminormer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer skall betraktas som flyktingar eller som personer som av andra skäl behöver internationellt skydd samt om dessa personers rättsliga ställning och om innehållet i det beviljade skyddet. Tysk domstol ville i huvudsak få svar på frågor om och under vilka omständigheter artikel 24.1 i direktivet innebär att en medlemsstat har **rätt att återkalla eller upphäva ett uppehållstillstånd som har beviljats en flykting**, när den möjligheten inte uttryckligen föreskrivs i den bestämmelsen, till skillnad från i artikel 21.3 i samma direktiv. Om så är fallet, ville den tyska domstolen ha svar på om det endast är tillåtet att återkalla ett sådant uppehållstillstånd med stöd av artikel 21.2 och 21.3 i direktivet **när flyktingen inte längre omfattas av skyddet mot avvisning**, eller även med stöd av artikel 24.1 i samma direktiv. I målet diskuterades **principen om non-refoulement**, som finns intagen i artikel 21 i direktivet. Den innebär att en medlemsstat inte får utvisa eller avvisa en flykting till gränsen mot ett område där dennes liv eller frihet skulle hotas på grund av hans eller hennes ras eller religion, nationalitet, språk, sexuella läggning, tillhörighet till viss samhällsgrupp, politisk åskådning eller minoritet eller där den asylsökande riskerar att utsättas för tortyr eller omänsklig eller förnedrande behandling. Förbudet mot "refoulement" avser inte bara åtgärder som leder till att utläningen sänds till hemlandet utan även till områden där personen inte är skyddad mot risken för vidareutskick till hemlandet. – EU-domstolen gav i dom 2015-06-24 sammanfattningsvis följande svar:

1) Direktiv 2004/83/EG ska tolkas på så sätt att ett uppehållstillstånd som en gång har beviljats en flykting kan återkallas antingen med stöd av artikel 24.1 i direktivet, när det är motiverat av tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen i den mening som avses i den bestämmelsen, eller med stöd av artikel 21.3 i direktivet när det finns skäl för att tillämpa undantaget från principen om non-refoulement i artikel 21.2 i samma direktiv.

2) Stöd till en terroristorganisation som upptagits i förteckningen i bilagan till rådets gemensamma ståndpunkt 2001/931/Gusp om tillämpning av särskilda åtgärder i syfte att bekämpa terrorism i den lydelse som var tillämplig vid tidpunkten för de faktiska omständigheterna i det nationella målet, kan anses utgöra **"tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen"** i den mening som avses i artikel 24.1 i direktiv 2004/83, även om villkoren i artikel 21.2 i samma direktiv inte är uppfyllda. För att ett uppehållstillstånd som har beviljats en flykting ska kunna återkallas med stöd av artikel 24.1 i direktivet på den grunden att flyktingen stöder en sådan terroristorganisation, är myndigheterna emellertid skyldiga att göra en bedömning – vilken kan bli föremål för prövning i nationell domstol – i det enskilda fallet av de särskilda faktiska omständigheter som rör såväl organisationens som flyktingens handlingar. När en medlemsstat beslutar att avlägsna en flykting vars uppehållstillstånd har återkallats, men skjuter upp verkställigheten av det beslutet, är det oförenligt med direktivet att frånta flyktingen rätten till de förmåner som garanteras i kapitel VII i direktivet, om inte ett undantag som uttryckligen föreskrivs i direktivet är tillämpligt. (Domen har redan kommenterats, se:

<http://eulawanalysis.blogspot.se/2015/06/what-if-refugee-allegedly-supports.html>)

Mål C-153/14 gällde **tolkning av bestämmelser rörande familjeåterförening**. I Nederländerna är rätt till familjeåterförening underkastad kravet att ett **avgiftsbelagt medborgarintegrationsprov** har avlagts med godkänt resultat. Nederländsk domstol, som prövade överklaganden av avslagsbeslut rörande uppehållstillstånd,

ville ha svar på om medborgarintegrationsprovet är förenligt med direktiv 2003/86/EG. EU-domstolen gav i dom 2015-07-09 sammanfattningsvis följande svar: Artikel 7.2 första stycket i direktiv 2003/86/EG ska tolkas så, att medlemsstaterna får kräva av tredjelandsmedborgare – innan de tillåter att nämnda medborgare reser in eller vistas på deras territorium i familjeåterföreningssyfte – att de med godkänt resultat genomför ett medborgarintegrationsprov, vilket omfattar grundläggande kunskaper i medlemsstatens språk och samhällsförhållanden och som innebär att avgifter måste betalas. Detta om tillämpningsvillkoren för sådan skyldighet inte omöjliggör eller gör det orimligt svårt att utöva rätten till familjeåterförening. Under sådana omständigheter som dem som föreligger i de nationella målen innebär dessa villkor – i den mån de inte gör det möjligt att beakta särskilda omständigheter som utgör objektiva hinder för att berörda personer ska kunna genomföra provet med godkänt resultat och i den mån de fastställer de avgifter som är hänförliga till proven till för höga belopp – att det blir omöjligt eller orimligt svårt att utöva rätten till familjeåterförening.

Mål C-177/14 gällde **tolkning av ramavtalet om visstidsarbete**. I målet diskuterades frågor om **anställningsavtal som automatiskt upphör** att gälla när förordnandet för den person åt vilken arbetstagaren utför sina arbetsuppgifter upphör. Spansk domstol ville i huvudsak få svar på om **begreppet "visstidsanställd"**, i den mening som avses i klausul 3.1 i ramavtalet, är tillämpligt på en sådan arbetstagare. EU-domstolen gav i dom 2015-07-09 sammanfattningsvis följande vägledning: Begreppet "visstidsanställd" i den mening som avses i klausul 3.1 ramavtalet om visstidsarbete, vilket är bilagt direktiv 1999/70/EG om ramavtalet om visstidsarbete undertecknat av EFF, UNICE och CEEP, är tillämpligt på en sådan arbetstagare som klaganden i det nationella målet. Klausul 4.1 i ramavtalet utgör hinder för nationell lagstiftning, enligt vilken extraanställda – utan att det kan motiveras på objektiva grunder – inte har **rätt till** sådant **tjänstetidstillägg** för varje fullgjord tjänstgöringsperiod på tre år som ges till ordinarie tjänstemän. Detta gäller under förutsättning att dessa båda kategorier av arbetstagare befinner sig i jämförbara situationer med avseende på erhållande av tillägget.

Mål C-229/14 gällde **tolkning av direktiv 98/59/EG om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om kollektiva uppsägningar**. Tysk arbetsdomstol önskade huvudsakligen svar på om artikel 1.1 a i direktivet utgör hinder för nationell lagstiftning eller praxis som vid den beräkning av antalet anställda som föreskrivs i bestämmelsen, inte beaktar en medlem i företagsledningen i ett bolag som utför sitt arbete under ledning och kontroll av ett annat av bolagets organ, får ersättning som vederlag för sin verksamhet och själv inte äger andelar i bolaget. EU-domstolen gav i dom 2015-07-09 sammanfattningsvis följande vägledning:

1) Artikeln utgör **hinder för nationell lagstiftning eller praxis** som vid den beräkning av antalet anställda som föreskrivs i bestämmelsen, **inte inbegriper en medlem i företagsledningen** i ett bolag med begränsat ansvar, som utför sitt arbete under ledning och kontroll av ett annat av bolagets organ, får ersättning som vederlag för sin verksamhet och själv inte äger andelar i bolaget.

2) Artikeln ska tolkas så, att en person, som utför praktiskt arbete inom ett företag i form av praktiktjänstgöring **utan att få ersättning** från sin arbetsgivare, men som får ekonomiskt stöd från det offentliga organ som har ansvar för främjande av arbete för denna aktivitet som erkänts av nämnda organ för att förvärva eller fördjupa

kunskaper eller genomgå en yrkesutbildning, **ska anses vara arbetstagare** i den mening som avses i bestämmelsen.

I mål C-83/14 diskuterades den praxis som tillämpas i den bulgariska staden Dupnitsa. Denna består i att i stadsdelar, som till övervägande del bebos av romer, montera elmätare på cirka sex meters höjd och därmed göra dem oåtkomliga för avläsning, medan samma elmätare på andra håll är monterade på cirka 1,70 meters höjd. Diskussionen skedde med utgångspunkter i **direktiv 2000/43/EG om genomförandet av principen om likabehandling av personer oavsett deras ras eller etniska ursprung och i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna**. Bulgarisk domstol ville i huvudsak ha svar på om **begreppet ”diskriminering på grund av etniskt ursprung”** är tillämpligt under sådana omständigheter, oberoende av om åtgärden drabbar personer med visst etniskt ursprung eller personer som, utan att ha detta ursprung, tillsammans med de förstnämnda personerna behandlas mindre förmånligt eller särskilt missgynnas till följd av åtgärden. EU-domstolen gav i dom 2015-07-16 sammanfattningsvis följande vägledning:

1) Begreppet **”diskriminering på grund av etniskt ursprung”** i den mening som avses i direktivet och särskilt artiklarna 1 och 2.1 i detta, är tillämpligt under sådana omständigheter som är aktuella, nämligen att samtliga elmätare i en stadsdel som till övervägande del bebos av personer med romskt ursprung har monterats på pelare för luftkraftledningsnätet på mellan sex till sju meters höjd, medan samma mätare monterats på en höjd under två meter i andra stadsdelar, oberoende av om denna kollektiva åtgärd drabbar personer med visst etniskt ursprung eller personer som, utan att ha detta ursprung, tillsammans med de förstnämnda personerna behandlas mindre förmånligt eller särskilt missgynnas till följd av åtgärden.

2) Direktivet, särskilt artikel 2.1 och 2.2 a och b, utgör **hinder för nationell bestämmelse** enligt vilken det för att det ska kunna slås fast att det föreligger direkt eller indirekt diskriminering på grund av ras eller etniskt ursprung på de områden som omfattas av artikel 3.1 i direktivet krävs att den mindre förmånliga behandlingen eller det särskilda missgynnandet, i den mening som avses i artikel 2.2 a och b, inkräktar på rättigheter eller berättigade intressen.

3) Artikel 2.2 a i direktivet ska tolkas så, att en åtgärd som den som beskrivits i punkt 1 i domslutet **utgör direkt diskriminering** i den mening som avses i den bestämmelsen om det visar sig att åtgärden har införts och/eller upprätthållits av skäl som hänger samman med det etniska ursprung som är gemensamt för de flesta av invånarna i stadsdelen, vilket det ankommer på den hänskjutande domstolen att pröva med beaktande av samtliga relevanta omständigheter i målet och bestämmelserna om omvänd bevisbörda i artikel 8.1 i direktivet.

4) Artikel 2.2 b i direktivet ska tolkas på följande sätt:

– Den utgör **hinder för nationell bestämmelse** som föreskriver att det krävs att en person särskilt missgynnas på grund av ras eller etniskt ursprung för att indirekt diskriminering på grund av ras eller etniskt ursprung ska anses föreligga.

– Med **begreppet ”skenbart neutralt”** bestämmelser, kriterier eller förfaringssätt i den bestämmelsen avses bestämmelser, kriterier eller förfaringssätt som är utformade eller som tillämpas på ett skenbart neutralt sätt, det vill säga med beaktande av andra faktorer än den egenskap som är skyddad och som inte kan likställas med den.

– **Begreppet ”särskilt missgynnar”** i den bestämmelsen avser inte allvarliga, uppenbara och särskilt betydande fall av ojämlikhet, utan den omständigheten att det

särskilt är de personer som har en viss ras eller ett visst etniskt ursprung som missgynnas av bestämmelsen, kriteriet eller förfaringssättet i fråga.

– Om det antas att en åtgärd som den som beskrivits ovan i punkt 1 i domslutet inte utgör direkt diskriminering i den mening som avses i artikel 2.2 a i det direktivet, kan en sådan åtgärd i princip utgöra ett **skenbart neutralt förfaringssätt** i den mening som avses i artikel 2.2 b i direktivet, som särskilt missgynnar personer av ett visst etniskt ursprung jämfört med andra personer.

– En sådan åtgärd **kan endast anses vara objektivt motiverad** av behovet att säkerställa ett säkert elnät och att i vederbörlig ordning registrera elförbrukningen under förutsättning att åtgärden inte går utöver vad som är lämpligt och nödvändigt för att uppnå dessa berättigade mål och att uppkomna olägenheter inte är orimliga i förhållande till de eftersträvade målen. Så är inte fallet om den nationella domstolen slår fast antingen att det finns andra lämpliga och mindre inskränkande åtgärder för att uppnå målen eller – vid avsaknad av sådana andra åtgärder – att åtgärden på ett orimligt sätt äventyrar det berättigade intresset hos elkonsumenterna i stadsdelen, som till övervägande del bebos av romer, att tillhandahållas el under villkor som inte är kränkande eller stigmatiserande och som gör det möjligt för konsumenterna att avläsa sin elförbrukning regelbundet.

Mål C-218/14 gällde **tolkning av direktiv 2004/38/EG om unionsmedborgares och deras familjemedlemmars rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier**. Irländsk domstol ville i huvudsak ha svar på om artikel 13.2 i direktivet ska tolkas så, att **en tredjelandsmedborgare som har skilt sig** från en unionsmedborgare och vars äktenskap hade varat i minst tre år innan förfarandet för äktenskapsskillnad inleddes, varav minst ett år i den mottagande medlemsstaten, kan ha **bibehållen uppehållsrätt** i den medlemsstaten om den make som är unionsmedborgare lämnade medlemsstaten innan äktenskapsskillnad meddelades. EU-domstolen gav i dom 2015-07-16 sammanfattningsvis följande svar:

1) Artikel 13.2 ska tolkas så, att en tredjelandsmedborgare som har skilt sig från en unionsmedborgare och vars äktenskap hade varat i minst tre år innan förfarandet för äktenskapsskillnad inleddes, varav minst ett år i den mottagande medlemsstaten, inte kan ha bibehållen uppehållsrätt i den medlemsstaten med stöd av nämnda bestämmelse om den make som är unionsmedborgare lämnade medlemsstaten innan förfarandet för äktenskapsskillnad inleddes.

2) Artikel 7.1 b i direktivet 2004/38 ska tolkas så, att unionsmedborgaren för egen och sina familjemedlemmars räkning har tillräckliga tillgångar för att inte bli en belastning för den mottagande medlemsstatens sociala biståndssystem under vistelsen även om dessa tillgångar delvis utgörs av makens eller makans – som är tredjelandsmedborgare – tillgångar.

Mål C-255/14 gällde **tolkning av förordning (EG) nr 1889/2005 om kontroller av kontanta medel som förs in i eller ut ur EU**. Ungersk domstol ville ha svar på frågor om det föreligger hinder för nationella bestämmelser vilka - i syfte att sanktionera ett åsidosättande av anmälningsskyldighet - föreskriver att en **administrativ sanktionsavgift** vilken motsvarar 60 procent av det kontantbelopp som inte anmälts ska betalas, när kontantbeloppet överstiger 50 000 euro. EU-domstolen gav i dom 2015-07-16 sammanfattningsvis följande vägledning: Artikel 9.1 i förordningen utgör hinder för nationella bestämmelser som de som är aktuella i det nationella målet vilka - i syfte att sanktionera ett åsidosättande av den anmälningsskyldighet som föreskrivs i artikel 3 i förordningen - föreskriver betalning av en administrativ sanktionsavgift

motsvarande 60 procent av det icke anmälda kontantbeloppet, när kontantbeloppet överstiger 50 000 euro.

NYA MÅL

Arbetsdomstolen har i begäran om förhandsavgörande som inkom till domstolen den 6 juli 2015 i dess mål C-336-15, Unionen, ställt tolkningsfrågor rörande socialpolitik.

Varbergs tingsrätt har i begäran om förhandsavgörande som inkom till domstolen den 28 augusti 2015 i dess mål C-455/15, PPU, ställt tolkningsfrågor rörande "område med frihet, säkerhet och rättvisa - Civilrättsligt samarbete"

DET HÄNDER I EU-DOMSTOLEN

Inga aktiviteter av svenskt intresse uppsatta i domstolens kalendarium.

ÖVRIGT

2015-07-01 trädde **Tribunalens nya rättegångsregler** i kraft. Se härom:

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=OJ:L:2015:105:TOC>

Se också: Praktiska genomförandebestämmelser till tribunalens rättegångsregler:

http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/HTML/?uri=OJ:JOL_2015_152_R_0001&from=SV

samt Pressmeddelande:

<http://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2015-06/cp150073sv.pdf>

2015-06-04 uppdrog regeringen åt Trafikverket att utreda förutsättningarna för att kompensera järnvägsföretagen i enlighet vad som anges i **direktiv 2012/34/EU om inrättande av ett gemensamt europeiskt järnvägsområde**. Se härom:

<http://www.regeringen.se/regeringsuppdrag/2015/06/uppdrag-att-utreda-forutsattningarna-for-att-kompensera-jarnvagsforetagen-genom-inforlivande-av-artikel-34-i-sera-direktivet2/>

2015-06-08 överlämnades betänkandet SOU 2015:54 "**Europeisk kvarstad på bankmedel**". Se härom:

<http://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2015/06/eu-gemensamt-forfarande-for-kvarstad-pa-bankmedel/>

2015-06-10 överlämnades betänkandet SOU 2015:58 "**EU och kommunernas bostadspolitik**". Se härom:

<http://www.regeringen.se/rattsdokument/statens-offentliga-utredningar/2015/06/eu-och-kommunernas-bostadspolitik/>

2015-06-18 beslöts lagrådsremiss rörande "**Patent- och marknadsdomstol**". Se härom: <http://www.regeringen.se/rattsdokument/lagradsremiss/2015/06/patent--och-marknadsdomstol/>

2015-06-18 lämnade **Fondutredningen delbetänkandet SOU 2015:62** som avser hur direktiv 2014/91/EU om ändring av direktiv 2009/65/EG om samordning av lagar och andra författningar som avser företag för kollektiva investeringar i överlåtbara värdepapper (fondföretag) när det gäller förvaringsinstitutsfunktioner, ersättningspolicy och sanktioner, **det s.k. UCITS V-direktivet**, ska genomföras i svensk rätt. Se härom:

<http://www.regeringen.se/rattsdokument/statens-offentliga-utredningar/2015/06/sou-201562/>

2015-08-22 enades EU:s finansministrar om ett förslag till **bankstrukturreform**, se härom: <http://www.regeringen.se/artiklar/2015/06/atgarder-for-att-starka-kreditinstitut/>

2015-06-24 beslöts direktiv 2015:66 "**Tillträde till järnvägsprotokollet**". Detta hör samman med konventionen om internationell säkerhetsrätt till flyttbar egendom, den s.k. **Kapstadskonventionen**. Se härom:

<http://www.regeringen.se/rattsdokument/kommittedirektiv/2015/06/dir.-201566/>

2015-06-24 publicerades och remitterades promemorian "**Förstärkt insättningsgaranti**". I promemorian förslås hur ett EU-direktiv om insättningsgarantisystem, kallat insättningsgarantidirektivet, ska genomföras i svensk rätt. Se härom: <http://www.regeringen.se/rattsdokument/departementsserien-och-promemorior/2015/06/forstarkt-insattningsgaranti/>

2015-06-17 publicerades faktabladet "**Arv i internationella situationer**". Från och med den 17 augusti 2015 gäller – i enlighet med **Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 650/2012 om behörighet, tillämplig lag, erkännande och verkställighet av domar samt godkännande och erkännande av officiella handlingar i samband med arv och om inrättandet av ett europeiskt arvsintyg (arvsförordningen)** - nya regler för arv med internationell anknytning. Frågor om arv ska normalt prövas i det land där den avlidne hade hemvist och enligt det landets lag. En person kan dock i ett testamente bestämma att lagen i det land där han eller hon var medborgare ska tillämpas i stället. Se härom:

<http://www.regeringen.se/informationsmaterial/2015/06/arv-i-internationella-situationer/>

2015-06-25 **uppdrog regeringen åt Statskontoret att analysera myndigheters arbete med frågor om delaktighet i EU**. Se härom:

<http://www.regeringen.se/regeringsuppdrag/2015/07/uppdrag-till-statskontoret-att-analysera-myndigheters-arbete-med-fragor-om-delaktighet-i-eu/>

2015-06-26 beslöts dir. 2015:69 för utredning om "**Genomförande av nytt EU-direktiv om paketresor och översyn av resegarantisystemet**". Se härom:

<http://www.regeringen.se/rattsdokument/kommittedirektiv/2015/06/dir.-201569/>

2015-06-30 bordlades prop. 2014/15:131 "**Dubbelprövningsförbudet och andra rättssäkerhetsfrågor**". Se härom:

<http://www.regeringen.se/rattsdokument/proposition/2015/06/prop.-201415131/>

2015-07-01 bordlades prop. 2014/15:138 "**Erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder inom Europeiska unionen**". Se härom:

<http://www.regeringen.se/rattsdokument/proposition/2015/07/prop.-201415138/>

2015-07-01 bordlades prop. 2014/15:139 "**Europeisk skyddsorder**". Se härom:
<http://www.regeringen.se/rattsdokument/proposition/2015/07/prop.-201415139/>

2015-07-06 publicerades promemorian Ds 2015:36 "**Genomförande av EU:s direktiv om fri rörlighet för arbetstagare**". Se härom:
<http://www.regeringen.se/rattsdokument/departementsserien-och-promemorior/2015/07/ds-201536/>

2015-07-07 publicerades promemorian "**Genomförande av radioutrustningsdirektivet**". Se härom:
<http://www.regeringen.se/rattsdokument/departementsserien-och-promemorior/2015/07/promemoria-genomforande-av-radioutrustningsdirektivet/>

2015-07-10 publicerades promemorian Ds 2015:37 "**Genomförande av det omarbetade asylprocedurdirektivet**". Se härom:
<http://www.regeringen.se/rattsdokument/departementsserien-och-promemorior/2015/07/ds-201537/>

2015-07-16 **uppdrogs åt Polismyndigheten att föreslå åtgärder för att motverka brottslighet som riktas mot utsatta EU-/EES-medborgare**. Se härom:
<http://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2015/07/uppdrag-till-polisen-om-utsatta-eu-ess-medborgare/>

2015-07-30 överlämnade Utlänningsdatautredningen sitt betänkande SOU 2015:73 "**Personuppgiftsbehandling på utlännings- och medborgarskapsområdet**". Se härom:
<http://www.regeringen.se/rattsdokument/statens-offentliga-utredningar/2015/07/sou-201573/>

2015-08-01 trädde **den nya lagen (2015:485) om erkännande och uppföljning av beslut om övervakningsåtgärder inom Europeiska unionen** i kraft. Se härom:
<http://www.regeringen.se/artiklar/2015/08/nytt-samarbete-inom-eu-om-alternativ-till-haktning/>

2015-08-06 [Meddelande från kommissionen – Ändringar av kommissionens tillkännagivande om reglerna för tillgång till kommissionens handlingar i ärenden enligt artiklarna 81 och 82 i EG-fördraget, enligt artiklarna 53, 54 och 57 i EES-avtalet och enligt rådets förordning \(EG\) nr 139/2004](#)

2015-08-06 [Meddelande från kommissionen – Ändringar av kommissionens tillkännagivande om samarbete mellan kommissionen och EU-medlemsstaternas domstolar vid tillämpning av artiklarna 81 och 82 i EG-fördraget](#)

2015-08-06 [Meddelande från kommissionen – Ändringar av kommissionens tillkännagivande om förlikningsförfaranden i samband med beslut enligt artikel 7 och artikel 23 i rådets förordning \(EG\) nr 1/2003 i kartellärenden](#)

2015-08-10 beslöts dir. 2015:85 ”**Genomförande av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/412 om ändring av direktiv 2001/18/EG vad gäller medlemsstaternas möjlighet att begränsa eller förbjuda odling av genetiskt modifierade organismer inom sina territorier**”. Se härom:

<http://www.regeringen.se/rattsdokument/kommittedirektiv/2015/08/dir.-201585/>

2015-08-18 överlämnades betänkandet SOU 2015:74 ”**Skydd för vuxna i internationella situationer – 2000 års Haagkonvention**”. Se härom:

<http://www.regeringen.se/rattsdokument/statens-offentliga-utredningar/2015/08/sou-201574/>

2015-08-21 beslöts lagrådsremiss om ”**Genomförande av det moderniserade yrkeskvalifikationsdirektivet**”. Se härom:

<http://www.regeringen.se/rattsdokument/lagradsremiss/2015/08/genomforande-av-det-moderniserade-yrkeskvalifikationsdirektivet/>

2015-08-21 beslöts dir. 2015:89 ”**Tilläggsdirektiv till Utredningen om EU:s revisionspaket (Ju 2014:06)**”. Se härom:

<http://www.regeringen.se/rattsdokument/kommittedirektiv/2015/08/dir.-201589/>

2015-08-27 beslöts lagrådsremiss om ”**En global standard för automatiskt utbyte av upplysningar om finansiella konton**”. I lagrådsremissen lämnas bl.a. förslag till de författningar som krävs för att genomföra rådets direktiv om ändring av direktivet vad gäller obligatoriskt automatiskt utbyte av upplysningar i fråga om beskattning. Se härom:

<http://www.regeringen.se/rattsdokument/lagradsremiss/2015/08/en-global-standard-for-automatiskt-utbyte-av-upplysningar-om-finansiella-konton/>

2015-09-03 beslöts lagrådsremiss om ”**Godkännande och marknadskontroll av fordon**”. I remissen lämnas förslag på de författningsändringar som behövs för att verkställa förordning (EU) nr 167/2013 om godkännande och marknadskontroll av jordbruks- och skogsbruksfordon samt förordning (EU) nr 168/2013 godkännande av och marknadskontroll för två- och trehjuliga fordon och fyrhjulingar. Se härom:

<http://www.regeringen.se/rattsdokument/lagradsremiss/2015/09/godkannande-och-marknadskontroll-av-fordon/>

2015-09-04 beslöts lagrådsremiss om ”**Begränsad skattefrihet för utdelning och nya bestämmelser mot skatteflykt i fråga om kupongskatt**”. Vissa av förslagen i remissen är föranledda av ändringar i direktiv 2011/96/EU om ett gemensamt beskattningssystem för moderbolag och dotterbolag hemmahörande i olika medlemsstater. Se härom:

<http://www.regeringen.se/rattsdokument/lagradsremiss/2015/09/begransad-skattefrihet-for-utdelning-och-nya-bestammelser-mot-skatteflykt-i-fraga-om-kupongskatt/>